

Տ. ԱՐՇԱԿ ԵՊԻՄԿՈՊՈՍ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԻ ՔԱՐՈՋԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱՇՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(23 հունվարի 2005 թ.)

Սիրելի եղբայրներ, այսօր ազգիս Վեհափառ Հայրապետի՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի մասնավոր փնտրիությամբ Պապարագի սրբազան արարողության ընթացքին կատարելու ենք հոգեհանգստյան արարողություն՝ ի հանգիստ 1990 թ. Բաքվում զոհված հայերի հոգիներին, և ահա նախախնամական է, որ մեր Հայրերի իմաստուն փնտրիությամբ սուրբգրային այսօրվա ընթերցվածում Եսայի մարգարեի շրթներով Տիրոջն ուղղված խոսքում ասվում է. «Դու ես մեր Աստվածը, Դու ես մեր Տերը: Ոչ Աբրահամը, ոչ Իսահակը չհասկացան ու չճանաչեցին մեզ, այլ Դու, Դու միայն ճանաչեցիր մեզ և կարող ես փրկել մեզ բոլոր փեսակի փորձություններից, քանզի Քո անունն է մեզ վրա»:

Քանի՜-քանի անգամներ մեր ժողովուրդը որպես հավաքականություն, այլևս հոգևորվել և հուսախաբ լինելով մարդկանց շարքերում Աստծուն փնտրելուց, վերստին դարձել է դեպի ճշմարիտ աստվածաճառագողություն, վերստին դարձել է դեպի Աստված և իր հոգսերը, իր ցավերը, իր փառապանքներն ու ողբերգությունները պարմել Նրան՝ վերստին հաստատելով, որ Աստված է իր Տերը: Ոչ ոք, նաև նրանք, ովքեր որ սրբեղծեցին ազգերի կարծեցյալ եղբայրության ներքո մի հսկա բռնապետություն, ի գործու չէին ազգերի և ժողովուրդների միջև առաջացնել եղբայրության, բարեկամության իրական համագործակցության ոգի:

Ահա այդպիսին էր այն համակցությունը, բռնի համակցությունը, որ կոչվում էր Սովետական Միություն, որի լեռնային հայացքի ներքո փակավին 1988 թվականից, երբ մեր ժողովուրդը հերոսական ջանքերով, հերոսական մաքառումների գնով գնում էր այն ճանապարհով, որի բարձունքն անկախության ու ազատության լույսն էր, ահա այդ փարիներին բռնիորեն, ոճրագործ ճանապարհներով փորձ արվեց կասեցնել մեր ժողովրդի ընթացքը:

Համառոտ թվարկումն իսկ այն ողբերգությունների, այն հալածանքների, որոնք փղկի ունեցան մեր ժողովրդի զավակների հետ, բավական է, որպեսզի ցանկացած թերահավատ, ցանկացած փարակույս ունեցող անձ խոնարհեցնի իր գլուխը կամքի և փոկունության առջև այն ժողովրդի, որի զավակները լինելու պատեհությունը, պարիվը և կոչումը ունենք մենք ամենքս: 1988-ի ահեղի երկրաշարժ, Սումգայիթի, Կիրովաբադի ոճրագործություններ և ահա այս ողբերգական շղթայի օղակում ևս մեկ ոչ պակաս քաղմունքի, ոչ պակաս սահմուկեցուցիչ մի փեսարան՝ Բաքվի ջարդերը, ջարդեր, որոնց ցավն արդեն փաստահան փարիներն ուղեկից է մեր ժողովրդին, որոնց վերքերը փակավին սպիացած չեն:

Ականադեսների վկայությամբ, այդ օրը՝ հունվար 13-ի գիշերը, հարյուրավոր անձեր, հարյուրավոր հայեր ենթարկվեցին սոսկալի փանջանքների ու չարչարանքների ու նահապետության պսակն ընդունեցին: Մի ամերիկացի դիվանագետ պարմում է, թե ինչպես ծերանոցի փասնջորս ծերեր ուղղակի կենդանիորեն, ողջ-ողջ թաղվեցին, ուրիշներ պարմում են, թե ինչպես խուժանը կրակի շուրջը հավաքված փաթանում էր հաջորդ իր ջարդն ու կո-

դուպլուրն սկսելուց առաջ: Եվ ահա՝ ինչպե՞ս չհամմարել այս երևույթը հրեշավորության հետ, ինչպե՞ս չաղերսել 1915 թվականի սոսկալի Յեղասպանությանը, ինչպե՞ս վերստին այն չորակել որպես Յեղասպանություն:

Մեզ սպանում էին ոչ թե մեր կրոնական պարկանելության համար և ոչ թե նրա համար, որ մենք եղբայրասպան ենք իբրև Կայենը և ոչ էլ Տիրասպան՝ որպես Հուդան, այլ մեզ սպանում էին մեկ բանի համար, որովհետև մենք հայ ենք, քրիստոնյա ենք, և ոչ ոք չէր կարող մեզ վրա դարապարտության կնիք դնել որպես դավաճանի և որպես Տյառնասպանի և կամ եղբայրասպանի:

Մեր դարապարտությունը մեկն էր: Այն էր, որ մենք պարկանում էինք մի ժողովրդի, որին կոչում են հայ: Եվ ահա այսօր մենք, համախմբված այս սուրբ փառաբանում, Վեհափառ Հայրապետի բարձր հովանու ներքո, կոչված ենք աղոթելու, կոչված ենք մեր հայացքները դեպի վեր բարձրացնելու՝ հանգստություն հայցելու հոգիներին այն նահապակաց, ովքեր որ այդ օրերին իրենց հոգին ավանդեցին: Մենք հավատում ենք, որ Վազգեն Վեհափառի խոսքերով՝ մահը դառնում է նախերգանքը հավիտենական կյանքի, մենք հավատում ենք, որ մահը ամենասարսափելին չէ, որ կարող է կատարվել քրիստոնյայի հետ, բայց նաև հավատում ենք, որ այն ձեռքերը, որ ի գործու են կրթել Աստուծո կողմից պարգևված կյանքի թելը, այդ ձեռքերը շաք շուրջով պիտի չորանան:

Մենք հավատում ենք նաև, որ Աստված, որ Իր հովանին փարածում է ինչպես արդարների, այնպես և մեղավորների վրա, քեր պիտի լինի ինչպես մեզ՝ ապրողներիս ու ողջերիս, այնպես և մահացածներին, և մենք մի օր վերստին պիտի հանդիպենք մեր նահապակված, զոհված, սպանդի ենթարկված քույրերի, եղբայրների, մանուկների ու ծնրերի հետ: Թող Աստուծո ամենախնամ Աջը մշտապես հովանի լինի ամենքիս, մխիթարություն բերի մեզ հավաքաբար, և թող մեր պարմության դառը փորձառությունը վկայություն լինի մեզ, որ մենք պետք է համախումբ լինենք, պետք է փարակույսներ չունենանք դեպի հաղթանակ գնալու մեր ճանապարհին, չարժեզրկենք այն բոլոր հալածանքներն ու դժբախտությունները, որոնք որ բաժին հասան մեզ դեպի անկախություն և ազատություն մեր հաղթարշավի ճանապարհին: Թող Աստված ամենողորմ իր սիրով, ամենագութ Իր Աջով մեզ ամենքիս մխիթարություն պարգևի և հանգստություն բերի զոհված հոգիներին:

«Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի. ամէն»: